

İBRAHİM DESUKÎ (Düsûkî-Dussûki-Dessûki) HAZRETLERİ kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

BÜYÜK KUTUP

Mısır'da yaşamış büyük İslam âlimlerinden ve mutasavvıflardandır. Ömrünü İslam'a ve imana hizmete adamıştır. Şeriata bağlılığını, yaşantısıyla birleştirmiş ve ispat etmiş bir şahsiyet olarak dikkat çekmiştir.

Kaynaklarda adı İbrahim bin Abdülaziz ed-Desukî olarak geçmektedir. Künyesi, Burhaneddin İbrahim bin Ebi'l-Mecd Abdülaziz ed-Desukî şeklindedir.

Desukî Hazretleri, 1235 yılında, Nil nehrinin batısında bulunan Desuk Köyünde doğdu. Doğum yeri olarak Markus adı da geçmektedir. Dindar bir ailenin evladı olarak dünyaya geldi. Babası Abdülaziz, Rifai tarikatına mensup olup aynı zamanda şeyhin halifesi konumunda bulunuyordu. Hazret, doğduğu köye nispetle Desukî lakabıyla anıldı. Hakkı batıldan, doğruyu yanlıştan ayıran anlamına gelen Burhanneddin ünvanı da kendisine verildi. Şeceresi, Hazreti Hüseyin aleyhisselâma kadar dayandırıldığından, ayrıca Seyyid olarak kabul gördü.

Çok sayıda talebe yetiştirmiştir. Müntesipleri ile arasındaki samimi bağ dikkat çekmiş ve insanların takdirini toplamıştır. Özellikle, Mısır ve Sudan'da çok sayıda müntesibi olmuş ve kendilerine rehber edinmişlerdir.

İbrahim Desukî Hazretleri, eğitim ve öğrenimine Desuk'ta başladı. Küçük yaşta Kur'anı Azimüşşanı ezberledi. Şafii fıkhı üzerine eğitim gördü. Babasının mensubiyeti itibarıyla kendisi de Rufaî tarikatına dâhil oldu. Ayrıca, diğer tarikatlarla da yakın münasebet kurup bunlardan istifade etme yoluna gitti. **Necmüddin Mahmud İsfehânî, Ebü'l Hasânî Şazelî ve Abdüsselam bin Meşîş** (kaddese'llâhü sırrahumü'l azîzan) gibi âlimlerden ders aldı.

Aldığı eğitim, yetiştirme tarzı ve önemli bir şahsiyet olarak tanındıktan sonra, tasavvufa mensup kişiler tarafından dört büyük kutuptan biri olarak kabul edildi.

(Büyük Kutup olarak kabul edilen diğer şahsiyetler; Abdülkadir-i Geylani, Ahmed Rifaî ve Ahmed Bedevî hazretleridir. (kaddese'llâhü sırrahumü'l azîzan))

Desukî Hazretleri, yirmi yıl gibi uzun bir süre, köşesine çekilip mücadele ve tefekkür ile meşgul oldu. Bu hali, babasının vefatına kadar devam etti. Babasının cenaze namazının kılınması ve defin işleminden sonra, tekrar köşesine çekilip münzevi hayata devam etmek istediye de dostlarının arzusu üzerine bundan vazgeçti. Bu hadiseden sonra, çevresinde bulunan kişilerle bildiklerini paylaşmaya ve onları irşad etmeye çalıştı. Çok sayıda talebe yetiştirdi.

Din ilimlerine vukufiyetinin yanında; Arapça, Farsça, Süryanice ve İbranice'yi çok iyi bilip konuşması, hem etki alanını genişletmesine hem de çok sayıda kişi ile rahat iletişim kurmasına vesile oldu.

YOLUNUN ESASLARI

Tasavvuf'taki yoluna Desukîye tarikatı denilmiş olup esasları şunlardır:

- 1- Evrad ve zikirle meşgul olmak,
- 2- Nefsin arzu ve isteklerine karşı çıkıp kapılmamak,
- 3- Sıkıntılara, bela ve musibetlere, kaybedilen şeylere üzülmemek,
- 4- İslam dininin emirlerini yapıp yasaklarından kaçınmak, tasavvuf yolunun inceliklerine dikkat etmek,
- 5- Evliyanın güzel ahlakıyla ahlaklanmaya çalışmaktır.

Bir sohbetlerinde Desukî yolunun esası için:

"Ey talebelerim! Bizim yolumuzun esası, zarurî olan ile yetinmektir. Sonsuz saadeti arzu ediyorsanız, Allahu Teâlâ'dan başkasına muhtaç olmamayı beğeniniz" diye buyurmuştur.

Yine talebelerine;

“Hak Teâlâ neyi emir buyurmuşsa onu işlemenizi, neden nehiy (yasak) etmişse ondan kaçınmanızı istiyorum” diye nasihatte bulunmuşlardır.

İbrahim Desukî Hazretleri, talebesi olmak isteyen birine;

“Ey oğlum, tövbe etmek istersen, bu hususta lâubalî olma. Tövbeyi oyuncak sanma, yalnız dil ile Tövbe ettim ya Rabbi!’ demek yetmez, hem dil ile tövbe etmeli hem de haramları ve yasak olan şeyleri yapmamalıdır. Tövbe nasıl olur bilir misin? Kulun, kalbini Allah’tan başka bir şey ile meşgul etmemesi, tövbe etmesi ile olur. Bu hâsıl olursa (ortaya çıkarsa o) tövbe makbuldür. buyurdu.

Sohbetlerinin birinde şöyle buyurdular;

Allah Teâlâ’ya muhabbet edip muhabbete vesile olursan, yerdekiler ve göktekiler de sana muhabbet eder. Allahu Teâlâ’ya itaat et ki yerdekiler ve göktekiler de sana muhabbet etsin. Allahu Teâlâ’ya itaat et ki insanlar ve cinler de sana itaat etsin. Cenabı Hakk’a muhabbet ve itâat edene, Allahu Teâlâ ikrâmlarda, ihsânlarda bulunur. Denizler onun için donup sular ona yol olur. Hava emrine amade olur

Gıybet; yalancılardan meyvesi, fasıkların ziyafeti, kadınların sakızıdır

İbrahim Desukî Hazretlerine, Allahu Teâlâ’nın sevdiği kimselerden sorulduğunda;

Cenâbı Hak şu kimseleri sever: İffetli ve kalbi temiz olanı; elini fenalıktan men edeni, dilini gıybetten ve lüzumsuz sözden koruyanı, edep yerine sahip olanı, iyilik, ikrâm ve ihsâna koşanı, dâimâ Allahu Teâlâ’yı hatırlayanı, affetmeyi seveni,buyurdu.

***

Hazret, birkaç talebesini alış-veriş için şehre gönderdi. Şehirde talebeler, bir iftiraya uğrayıp zalim bir vali tarafından zindana atıldılar. Hallerini mektupla hocalarına bildirdiler. Seyyid İbrâhim Desukî Hazretleri, vâliye şu satırları yazıp gönderdi:

**Gece okları ulaşır hedefe,
Atılırsa huşu yayları ile.
Menzile kavuşmak için erler kalkar,
Rükû ile beraber secdeyi uzatırlar.**

**Ellerini açıp Allah’a,
Gönülden ederler dua,
Ok yaydan çıkınca,
Zırh bile etmez fayda.**

Mektup valiye ulaşınca, vali, arkadaşlarını topladı. Şunlara bakın hele, hocaları bana bir mektup göndermiş dedi ve ağır hakaretlerde bulunup mektuptaki şiiri okumaya başladı.

Tam Ok yaydan çıkınca mısrasına gelince, bir ok gelip vâlinin göğsüne saplandı ve oracıkta öldü. Valinin adamları, korku içinde mazlumları alelacele salıverdiler.

***

Sevdiklerine kalp temizliğinin önemini anlatırdı. Bu hususta buyururdu ki;

Allahu Teâlâ, kullarının kalbine nazar eder. O halde ey insanlar! Kalplerinizi çok temiz tutunuz! Onu cilâlandırınız! Güzel ve parlak ediniz! Orada yalnız ihlâs ve doğruluk bulunsun!

***

İbrahim Desukî Hazretleri, ömrünü hep İslâm dinine hizmet etmekle geçirdi. Hikmetli sözleri pek çoktur. Oğlu kendisinden nasihat istediğinde;

Ey gözümün nûru evlâdım. Önce içindeki nefis denilen ejderi öldür! Yüzünü toprağa sür! Hata ve isyanını kabul ve itiraf et ve işlediğin hata dolu ibadetlerinin yüzüne çarpılmasından kork! buyurdu.

Bir başka zaman ise şu şekilde nasihat etmişlerdi:

Oğlum!

Sana gereken odur ki, evliyâ zümresinin duâsını alâsın. Teberrüken onların himmetine nail olmayı arzulayasın.

Ey Kur'an-ı Kerim'i okuyup ezberleyen kimse! Onu okuyup ezberlediğin için fazla övünme. Hâline bir bak; Onun gereği ile amel ediyor musun? Yoksa etmiyor musun?

Ey oğlum!

Cedel, nakil, yaldızlı sözler gibi faydasız şeylerle meşguliyeti bırakarak sükût ehli ol. İhlâsı seç, bu yolda sâlih amel işle ve nefsine uyma. O kimse ile otur kalk ki şeriatı ve hakikati özünde toplamış ola. Şunu unutma ki bu yolda sana en çok yardımcı dokunan kişiler, bu gibi insanlar olacaktır.

Oğlum! İsterim ki, daima sünnetle amel edesin. Bu yolda lüzumlu olan edep esasına da riayet edesin. Cesur olmalısın. Gölgesinden bile ürken korkaklardan olmamalısın. Herhangi bir sıkıntı, ilk anda seni yere sermemeli.

Mevlâ'nın sevgisi ile dol; hatta O'nunla vecd hâlinde ol.

Evlatlarım!

Gıybet etmek için birini ararsanız; babanızın, ananızın gıybetini ediniz. Çünkü onlar; iyiliklerinizi almaya, diğerlerinden daha lâyıktır.

Allâh Teâlâ, bir gün ve gecede, yetmiş iki kere kullarının kalbine nazar eder. O hâlde, kalbinizi temiz tutunuz, güzel ve parlak kılınız. Çünkü orası, Rabbinizin nazargâhıdır.

Ey kardeşim! Sakın kendi başına bir şey yaptım zannetme. Bil ki; oruç tuttuğunda onu sana Allah tutturmuş, namaz kıldığında onu sana Allah kıldırmış, bir iş yaptığında onu sana Allah yaptırmıştır. Takva derecesine ulaşmışsan, Allah seni ulaştırmış; maddî-manevî bir şeye mazhar olmuşsan, Allah seni mazhar kılmıştır.

Ey oğulcuğum!

İnsanların ve cinlerin ameli kadar amelin olsa bile 'ben' demekten sakın! Zira Allah, 'ben' iddiasında bulunanları acziyet içerisinde bırakır. Benlik davasında isen maddî ve manevî derecen düşer, bunu unutma!

***

Son günlerinde talebelerine Nasîhati şu oldu;

Ey evlatlarım!

Ömrünüz her geçen gün azalmakta, eceliniz yaklaşmaktadır. Bir gün bu üzerinde yaşadığınız dünya dürülecek, kıyamet kopacaktır.

Her gün amel defterinizi hayırlı işlerle doldurmaya bakınız. Böyle yapanlara müjdeler olsun. Amel defterlerini, yasaklardan kaçmayarak günahlarla dolduranlara da yazıklar olsun.

Vakitlerinizi israf etmeyiniz. Zamanlarınızı boşa geçirmeyip değerlendiriniz. Yoksa pişman olursunuz. Duanızın kabul olmasını istiyorsanız, helâlden yişiniz ve müslüman kardeşlerinizin hakkında yersiz söz etmekten dilinizi tutunuz.

1277 yılında, talebelerinin büyüklerinden birine;

Ezher Camiinde ders vermekle meşgul bulunan kardeşim Musa Desukî'ye git. Selâmımı söyle ve zahirinden önce batınını, kalbini temizlesin. Gurur, kibir, haset, ucup gibi bütün kötü huylardan kalbini muhafaza etsin buyurdu.

Talebe derhâl yola çıkıp hocasının emrini kardeşine ulaştırdı. Kardeşi o anda ders veriyordu. Dersini yarıda bırakıp süratle İbrâhim Desukî Hazretlerine gitti. Fakat ağabeyinin, seccade üzerinde Allah Teâlâ'nın rahmetine kavuştuğunu gördü.

Seyyid İbrahim Burhâneddîn Hazretleri, kıymetli eserler yazmıştır. Bunların en meşhuru el-Hakâik adlı kitabıdır. Allah Zülcelâl bizleri onun hayrından istifade edenlerden eylesin.(Amin)¹

***

Cevahirname'de Feridüddin Attar, Hz. Pir İbrahim Desûki (kaddese'llâhü sırrahuma'l azîzan) şu öğüdünü teberrüken aktarıyor.

"Ey beni izlemekte olan dervişânım;!

¹ Bu kısım DERVİŞ ENES AHMEDOĞLU tarafından yazılmıştır.

Size sesleniyorum ve söylüyorum!

Herhangi biri size gelir de tasavvuftan sorarsa ona hemen cevap vermeyin. Hele bu sözden öte aşmayan dilinizle hiç cevap vermeyiniz. Ta ki sizlere işlerin askı tecelli edinceye kadar. İçinizden bir kimse dini emirlere tam sadakat gösterir, yaptığı amelde sadâkati belli olursa, işte o zaman dilinden faydalı şeyler dökülür ki, bu kelim sadakatının meyvesidir.

Tasâvvuf sadece sofi elbisesi giymek değildir. Ancak bu elbise tasâvvuf nişanlarından, alametlerinden bir tanesidir.

Tasâvvufun dikkat edilecek tarafı odur ki insan sıfat ve suret bakımından ince ola. Yani ahlâken zarif ve kibar ola. Özünde her gün birbirinden üstün tecelliye ere ve terakki kaydede. Sofi bir kimse tasavvufun tam manasını bulduğu vakit letafet makamına vasil olmuştur. Hissi olan dış yönü, Allahu Teâlâ'ya yakınlık için dönmüştür. Bu hali bulan zat artık başka bir âleme geçmiştir, ayrılık bitmiştir." ²

İBRÂHİM-İ DESSÛKÎ (KADDASALLAHU SIRREHU)'NUN SALÂVÂTÎ:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الذَّاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ . اللِّطِيفَةِ الْأَحَدِيَّةِ .
شَمْسِ سَمَاءِ الْأَسْرَارِ . وَمَظْهَرِ الْأَنْوَارِ . وَمَرْكَزِ مَدَارِ الْجَلَالِ .
وَقُطْبِ فَلَكِ الْجَمَالِ . اللَّهُمَّ بِسِرِّهِ لَدَيْكَ . وَبَسِيرِهِ إِلَيْكَ .
أَمِنْ خَوْفِي وَأَقْلُ عَشْرَتِي وَأَذْهَبْ حُزْنِي وَحِرْصِي وَكُنْ لِي وَخُذْنِي إِلَيْكَ مَنِي .
وَارْزُقْنِي الْفَنَاءَ عَنْ . وَلَا تَجْعَلْنِي مَفْتُونًا بِنَفْسِي . مَحْجُوبًا بِحَسَنِي .
وَاكْشِفْ لِي عَنْ كُلِّ سِرٍّ مَكْنُونٍ .
يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ .

İbrâhim-î Dessûkî kaddese'llâhü sırrahu'l azizin salavât-ı için evliyâullah, "Bu salâvâtın faziletini Allah Teâlâ bilir." demişlerdir.

TÜRKÇESİ:

Allahümme salli ve sellim alezzâtîl Muhammedîyyetil latîfetil ehadiyyeti

☼ Şemsi semâil esrârî

☼ Ve mazharil envârî

☼ Ve merkezi medâril celâlî Ve kutbi felekil cemâlî

☼ Allahümme bisirrihi ledeyke

☼ Ve bi seyrihi ileyke âmin havfî ve âkil asreti vezheb hüznî ve hırsî

☼ Ve kün lî ve hûznî ileyke minnî

☼ Verzuknîl fenâe annî

☼ Vellâ tec'alnî meftunen bi nefsi

☼ Mahcûben bi hissî

☼ Vekşif lî an küllü sirrin mektûmin

☼ Yâ Hayyü Yâ Kayyûm!

☼

² (Cevahirname: Öğütler/ FERİDÜDDİN ATTAR (K.S.)

SALÂVÂT-I ŞERÎFENİN MÂNÂSÎ

"ALLAH'ım! Sırlar Semasının güneşi, nûrların mazharı,
Celâl Dâiresinin merkezi (dönüm noktası: akdes noktası),
Cemâl Feleğinin (yörüngesinin) kutbu (devrânda devreden cismin cihân çarkının aksı) olan;
Ahadiyyet (her hususta mutlak teklik) lâtifetinin (Ahadiyyetten Ahmedîyyete lütûf edilen incelik ve hakikatlerin) tecellîgâhı (ilk zuhûr yeri, çoğalma ocağı olan) Zât-ı Muhammedîyyete salât-ü-selâm eyle!

ALLAH'ım!

O'nun Senin yanındaki sırrı (teslimiyet) ve Sana olan (istikamet) seyrinin hakkı için; korkumu gider emin kıl (emniyette eyle), (imkanla imtihan seyr-ü-sülûkümde, teslimiyet ve istikamet tevhidinde) ayak kaymalarımı (yolda sürçmelerimi, takılıp düşmelerimi yoldan geri kalmalarımı) azalt, hüznümü (üzüntümü, kederimi) ve hırsımı (dünyaya tamahkarlığımı) gider (bertaraf et), benden yana (lehime) ol; beni, benden Kendine (Sana) al (çek), beni benden fenâ ile rızıklandır (benlik hastalığımдан kurtar, benliğimin yok olmasına izin, inâyet ve hidâyet eyle, nefis perestlikten âzâd et!). Beni nefsimde meftun kılma (nefsimin fitnesine düşürme, nefsimin hevâ ve hevesiyle sihirletme, nefsimde tüm gönlümü verip ona vurulan, düşkün ve âşık olan kılma!). Âfâkı (dış dünyayı) tanıdığım hislerimi (enfüsümü ve özümü tanıdığım duygularımı) bana (şühûdî tevhid tekemmülüne) hicâb (perde, engel, yol kesici, çeldirici) etme! Bana her türlü, tüm gizli (saklı) sırları aç (ifrat ve tefritten koru, i'tidal üzere ve hazımlı kıl, şaşırtma-taşırtma!) YÂ HAYYU YÂ KAYYÛM (celle celâluhu)!"³

İBRÂHİM DÜSÛKÎ'DEN ÖĞÜTLER (ET-TABAKÂTÜ'L-KÜBRÂ'DAN)⁴

Hakîki mürşid

Mürşid müctehid değilse, onun müridi iflâh olmaz. Çünkü kendisi uyursa müridi de uyur, kendisi ibâdet ederse müridi de ibadet eder. İnsanlara ibâdeti emreder, kendi ibâdeti ise bâtıldır, onları bâtıldan sakındırır, kendisi bâtil işlerin peşinden koşar. Böyle yapan bir kimseye gülerler, sözlerine kulak asmazlar.

İnsanlar kendisine gelip "Bize nasîhat et, bir-iki misâl ile bizi irşat et" dediklerinde onlara şöyle derdi: #

Kendisi himmete muhtaç bidede
Nerde kaldı gayrıya himmet ede

Müridin şeyhine karşı tutumu

Mürid, şeyhinin huzurunda bulunursa onun emri ile konuşmalıdır. Onun izni olmadan aslâ konuşmamalıdır. Şayet şeyhinin huzurunda bulunmazsa, kalbiyle ondan izin istemelidir. Ancak bu şekilde vuslat makamına ve Allah'a ulaşılabilir. Şeyh, müridinin bu edeplere riâyet ettiğini görünce, onu terbiye eder, terbiye suyundan ona kana kana içirir, ilâhî ve manevî sırlarla kendisini gözetir. #

Mürşidine karşı güzel edebe riâyet etmek ne büyük saâdet!

Bu edeplere riâyet etmemek ne kötü şekâvet!

Allah gizli olarak ibâdet edeni, gizli-açık her şeye muttali kılar.

Kim istikâmet yolunu tutarsa, her çeşit şüpheden ve ihtilafdan kurtulur.

Kim Rabb'inin huzurunda kalbiyle gaybet âlemine dalarsa, gayb âleminde bulunduğu bu müddet içerisinde mükellef tutulmaz. Şehâdet âlemine çıktığı zaman, kaçırdığı ibâdetlerini kazâ eder. Bu, mübtedîlerin yani daha işin başında olanların halidir. Mürşid-i kâmillere gelince, bu hüküm onlar için geçerli değildir. Onlar, ibâdetlerini edâ etmek için Allah Teâlâ tarafından serbest bırakılırlar. #

³ Kaynak: <http://www.muhammedinur.com/index.php>; Gülistan Dergisi Eylül 2009-105. Sayı

⁴ Öğütler kısmı (M. ERDOĞAN BAŞ, "İbrâhim Düsûkî'den Öğütler", İstanbul, Erkam Yayınları, 2002)

Müridlere tavsiye

Her kim şeriatla amel eden, hakikat ehli, temiz, nâmuslu ve şerefli bir müslüman olmazsa, sulbünden gelen oğlum bile olsa, evlâtlarımdan değildir. Müridlerimden her kim de şeriata, hakikate, tarîkate, diyânete, kendini maddî-manevi günahlardan korumaya, zühde, veraya ve aza kanaate sınırsız sarılırsa, en uzak memlekette bile olsa, evlâtlarımdandır. Bir defasında kendisine

"Ne istersin?" diye soruldu,

"Allah Teâlâ ne isterse ben de onu isterim" diye cevap verdi.

Allah'a kulluk eden herkes, gereği gibi bu kulluğun tadını alamaz. Her hizmet eden de gereği gibi âdâbıyla hizmet edemez. Bundan dolayı çoğu mürid, gayret etmesine rağmen, bu yolda mesâfe alamadı.#

Ey evlatlarım! Size daima Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Zira siz, kurbanlık koç gibi bu dünyayı terketmek zorundasınız.

Ey alev alev ateşin derilerini yakacağı insanlar!

Ey kendileri için bıçağın bilendiği kimseler!

Kendinizi ve ailenizi cehennem ateşinden koruyunuz.

Bütün insanlara karşı şefkat ve merhamet

Bir kimse bütün insanları sevmedikçe, onlara karşı şefkatli davranmadıkça ve onların ayıplarını örtmedikçe kâmil bir insan olamaz. Bunlara dikkat etmeyen ve kâmil olduğunu iddia eden kimse yalancıdır.#

Hiçbir kimseyi hareketlerinden, elbisesinden, yemesinden ve içmesinden dolayı kınamayın. Çünkü, şeriatın açıkça nehyettiği yasakları çiğneyenin dışında, kimse kınanamaz, ayıplanamaz. Zira bu kınama yalnızlığa, yalnızlık da kulun, Rabb'inin lütfundan uzak kalmasına sebep olur.

İnsanlar kısımlara ayrılırlar:

- 1) **Yola yeni girmiş olanlar (mübtedî),**
- 2) **Seçkin (hâss) kullar,**
- 3) **Seçilmişlerin seçilmiş olan (havâssulhâs) kullar**
- 4) **Allah'a vâsıl olanlar.**
- 5) **Yüce Allah bazı insanlara, bazıları sebebi ile rahmet eder.**

Bu yolda kuvvetli ile zayıf yarışamaz. Allah'ın veli kulları bazen yağmur gibidir, bu onların merhametli olduklarını gösterir; bazen de kılıç gibidir, bu da onların gazap taraflarının olabileceğine işaret eder. Bundan dolayı bir Allah dostu yüzünüze güldüğü zaman ona karşı saygıyı terk edip şırmamayın, ciddiyet ve edebinizi muhafaza edin.#

Şeriat-Hakikat

Şeriat kök, hakikat ise onun dalıdır. Şeriat meşru olan bütün ilimleri içerisinde toplar.

Hakikat ise gizli ilimleri câmidir. Bütün makamlar şeriat ve hakikatte gizlidir. Mürid farz, vâcip ve sünneti edâ edecek kadar ilim öğrenmelidir. Bütün işi fesâhat ve belâgatla uğraşmak olmamalıdır. Zira bunlar asıl maksada ulaşmaya mani olabilirler. Buna mukabil mürid, sâlihlerin yollarını araştırmalı, onlara uymalı ve zikre devam etmelidir. Erkeklerden tam erkekler bulunduğu gibi, yarım ve dörtte bir olan erkekler de vardır. Yine onlar arasında kemâle ermiş ve Allah'a ulaşmış olanlar da vardır.

Havâssın tevbesi

Havâssın yani Allah'ın en seçkin kullarının tevbesi, mâsivâyı gönülden çıkarmaktır. Havâss olanlar, tevbe ederek terk ettikleri bir davranış ve söze dönüp bakmazlar. Çünkü onlar, tevbe etmekle içlerine benlik duygusu girmesinden korkarlar. Yine onlar "**ben, ben**" demekten son derece sakınırlar.#

Hülâsa onlar bütün hareketlerini kontrol altında bulundururlar. Ey müridim! Himmetini cem et, dikkatini topla. Tarîkatı ancak bu yolla tanıyabilirsin. Hangi makamda bulunursan bulun, önüne bir perde gerilebilir, ancak sen bütün bu perdeleri yırtmalısın. Zira Allah'tan başka her şey boştur.

Sen bir kimseden yüz çevirirsen o da senden yüz çevirir. Eğer Allah'tan yüz çevirirsen, Allah da senden yüz çevirir.

Ey oğulcuğum! Beni boş şeylerle meşgul etme. Kalıbından kalbine geç. Ona göre hareket et. #

Seher vakti

Kim seher vakitlerinde kalkar ve istiğfara devam ederse, Allah ona bütün nur pencerelerini açar, yakınlık (kurbiyet) âleminde kendisine manevî lezzetler tattırır, kalbinde mana âlemine ait güneşler ve aylar doğar.

Ey gönlümün yavrusu! Sana söylediklerimi yap ki, kurtulanlardan olasın.

İsm-i azam

Nice insan vardır ki, ism-i a'zamı okur da manasını anlamaz. Halbuki Allah dostlarından biri bir ağaca dokunur da ağaç meyve verirse ancak o ismin hürmetine verir, yalçın kayalardan su akarsa ancak onun hürmetine akar, vahşî bir hayvan bir Allah dostuna teslim olursa ancak onun hürmetine olur, bir velî yağmur ister ve yağmur da yağarsa ancak onun hürmetine yağar.

Bir mürid Allah'tan başka hatırına gelen her şeyi terketmedikçe, bu yolda mesâfe katedemez. Ah aradaki perde bir kaldırılrsa da a'mâ harf ve zarf olmayan harfi bir okusa, kendisine kapalı olan sırları ve düğmelenmiş düğmeleri bir çözebilse, kilidi bir açabilse!... Şevkim daha ilerisini arzu etse de, istediğim işte bu zâtlardır.

Yaptığı iş ve söylediği söz Allah'ın rızasına uygun olmayan kimseye, tevhid makamı kapalıdır. Hiçbir velî, makam arzusu dahil, mâsivâyı terketmedikçe Rabb'ine varamaz. Eğer Rabb'in ile birlikte olmak istersen, bütün insanlar için iç âlemini kötü düşünce ve kötü niyetten temizle.

Azîmet-Ruhsat

Ey oğlum!

Şeytanın ruhsatlarla ilgili verdiği fetvâlardan ve azîmetle amel ederken seni ruhsatla amel etmeye sevketmesinden sakın. Çünkü o, ruhsatın meşrû olduğunu fısıldayarak, azgınlığa ve isyana sevkeder. Özellikle şeytan seni mahzurlu şeylere soktuktan sonra şöyle der:

"Bu iş senin için mukadderdir, sen kim oluyorsun ki, her şey Allah'ın elindedir?". Bu sözlerle Allah'ın yolundan saptırmak ister. Eğer onun dediklerini yaparsan külliyyen helâk olursun. Ey oğulcuğum!

Bil ki: Yüce Allah sana ancak Nebî sallallâhü aleyhi ve selleme tâbi olmanı emretti, dünya ve âhirette zarar verecek her şeyi yasakladı. Bütün bunlara rağmen neden hâlâ O'na muhalefet ediyorsun?

İcâzet hakkında

Ey oğulcuğum!

Eğer bir kâğıt parçasından ibâret olan olan icâzet ile iktifâ ediyorsan, şunu bil ki, senin icâzetin ancak güzel hâlin ve ihlâsındır. İcâzet almış bir kimse, insanların günahlardan en çok uzak duranı, en çok namaz kılmanı, en oruç tutmanı ve Allah'ı en çok zikredeni olmalıdır. Kul hizmete devam ettiği müddetçe, Rabb'i onu diğer kullarına tercih eder. İşte hakiki icâzet budur. Eğer şeyhlik iddia eder ve Rabb'ine isyan edersen, Rabb'in sana şöyle der:

"Yazıklar olsun sana, hayâ etmiyor musun, nerde kaldı senin bize yakınlık sözün, bizimle birlikte olabilmek için neden kirli elbiselerini yıkamadın (neden tevbe etmedin)? Ne kadar da mideni haramla doldurmuş, günah işlemek için adımlar atmışsın, beni sevenler saf halinde geceleri geçirirken, ne kadar da uyumuşsun, sen ancak bir iddiacı ve bir yalancısın".

Yolumuzda nefsin meşhur eden, yolumuzun hakkını yerine getirmeyen ve bizimle alay eden herkesin Allah hasmıdır.

Kim bu yolda hâinlik ederse helâk olur. Kim de sözlerimizden ibret almazsa, kervanımızda yürüyemez, bizi hakkıyla bilemez. Biz, evlâtlarımızdan ancak kâmil Hakk yolcusu ve iyi huylu olanları severiz. Böyle olan evlâdımıza sır da veririz.

Ey evlâtlarım!

Allah'ınızı severseniz yolumuzu kötölemeyin, bu hakikatlerle oynamayın, hilekârlık yapmayın, hakk ile bâtili karıştırmayın, ihlâslı olun ki, kurtulabilesiniz. Sizi sevdikçe ve diğer insanlardan sizi seçtikçe siz de bizi üzmezin, yolumuza kötü söz atmayın. Terbiye ve nasihat konusunda nasıl size hakkınızı ödüyorsak, siz de dinleyerek ve öğüt alarak bizim hakkımızı yerine getirin. Ben size ancak Rabb'inizin emrettiklerini emrediyorum. Bunlar benim değil, Allah'ın emirleridir. Eğer ahdinizi bozarsanız bilin ki, bu bozduğunuz ahd Allah'ın ahdidir. Bizden sadece icâzet belgesi alma niyetinde iseniz, bizim size ihtiyacımız yoktur. İstedığınız yere gidebilirsiniz.

Karşılıksız irşat

Ey evlâtlarım! Mallarınıza dokunmama, mîrâsınızı almama, ellerinizde bulunan dünyalık ile elbisemi kirletmeme konusunda Allah Teâlâ'ya bey'at ettim. Dinleyiniz ve itaat ediniz. Mallarınız konusunda benden ve cemaatim içerisinde ihlâslı olanlardan emin olabilirsiniz. Allah'tan, diğer evlâtlarımın da ihlâslı olmasını istiyorum. Onlar da böyle ihlâslı olurlarsa kardeşlerine şefkatte ve nasihatte bulunurlar, mallarına da dokunmazlar.

Her kim ölümünün itaat üzere olmayacağını ümit ederse helâk olmuştur. Zira bütün taatlarımız Allah'ın ihsanı cümlesindendir. Bizim ortada hiçbir katkımız yoktur. Ey oğulcuğum! İnsanların ve cinlerin ameli kadar amelin olsa bile "ben" demekten sakın, zira Allah ben iddiasında bulunanları acz içerisinde bırakır. Benlik davasında isen maddî-manevî derecen düşer, bunu unutma.

Halvet

Bir yolunu bulsaydık, insanların gözünden kaybolmak için, halvete girerdik. Zira zamanımızda kalpler hasta, ciğerler parça parçadır. Dedi-kodunun çoğaldığı bu zamanda sığınılacak ve kaçacak yer lâzımdır. Fakat bu zamanın insanları ile bizi imtihan eden Allah işlerimizi düzenliyor, sonsuz güç ve kudretiyle yardımını eksik etmiyor.

Her kim nefsinin hesaba çekmekten gâfil olursa telef olur, eğer nefsinin hesaba çekmekte acele etmezse hezimete uğrar.

Allah Teâlâ bir velî kulunu belâ ile imtihan ederse, onu mânâ erleri derecesine yükseltmek ister. Eğer Allah dostu sabreder, kızmaz, yumuşak huylu, cömert ve affedici olursa Allah onu daha yüksek derecelere yükseltir. Bunlara riâyet etmezse onu bulunduğu yerde bırakır, derecesini yükseltmez.

Kerâmet

Allah Teâlâ'ya âsî olmayan bir insan kerâmet eseri olarak vahşî hayvanların sırtında gezmeye başlasa, onun bu hareketi Allah'ın rızasına uygun değildir. Bundan dolayı bu hayvanlar, o insanı sımsıkı yakalayıp eziyet etmek için, Allah'ın kendilerine kuvvet vermesini isterler. Bu insan kuşlara ve vahşî hayvanlara uğrasa bu hayvanlar onu görmekten Allah'a sığınır, suya uğrasa su da bu insanın kendisinden içmesini istemez, hülâsa her şey ondan kaçır, Allah'a iltica eder. Ümmet-i Muhammed'e kılıç çeker ve harbelerinizi onların kanı ile kirletirseniz, Allah'ın sizin için ekin bitirmesini ve memelerin süt vermesini nasıl talep edebilirsiniz?

Bir Allah dostu Allah'a yönelişinde sadâkat üzere devam ederse, artık ona buğz eden sevmeye, onunla ilişkide bulunmayan kendisini ziyaret etmeye ve ondan hoşlanmayan övmeye başlar. Ama mücrim ve münâfik hâlâ onu sevmemeye devam eder.

Günlük dersi terketmek

Bir mürid bir gün virdini bırakırsa Allah da o gün ona yardımını keser.

Ey evlâtlarım!

Biliniz ki: Yolumuz hakikate erme, tasdîk, doğru sözlülük, çalışma, amel, maddî-manevî temizlik, gözleri haramdan sakınma, eli, edep yerini ve dili koruma yoludur. Her kim bunlara riâyet etmezse, istese de istemese de yolumuz onu reddeder.

Kur'an'ı ezberlemek ve hükmü ile amel etmek. Ey Kur'an'ı ezberlemiş olan Kur'an hâmilisi!

Onunla amel etmiyorsan sırf ezberlemekle sevinme. Zira Allah Teâlâ **"Tevrat'ı ezberleyip içindekilerle amel etmeyenlerin durumu, kitapları yüklenmiş merkezlerin durumu gibidir"** (Cuma,

5) buyurmaktadır. Sen, Kur'an'da bulunan bütün hükümlerle amel etmedikçe merkep olmaktan kurtulamazsın ve onda bulunan bütün harfler aleyhinde şahitlik eder.

Ey evlâtlarım! Bu kadar aldanma, aldatma, oyun, eğlence, cehâlet, hevâ, iftirâ, cimrilik, sözünde durmama, yanılğı, unutma, gaflet, hata, günah, yalan, bıkınlık nedendir? Nice nasihatlar dinlersiniz, ibret alıp düzelmezsiniz. Sanki ölümler gibi olmuşsunuz. Eğer Hakk Teâlâ hazretleri kalplerinizdeki kilidi açsaydı, Kur'an'daki hayret uyandıran hususları, hikmetleri, manaları ve ilimleri anlar, onun dışındakilerden müstağnî olurdunuz. Çünkü mevcûdatla ilgili bütün hususlar onda yazılmıştır. Yüce Allah Teâlâ şöyle buyurur:

" Biz bu Kitap'ta hiç bir şeyi eksik bırakmadık" (En'âm, 38). Allah Teâlâ her kime bu Kitap hakkında bir anlayış verirse her harfin manasını, sebebini, sıfatını da kendisine öğretir. Bu kimse bu harflerle ulvî ve süflî âlemlere ait bilgilerin yanında Arş, Kürsü, semâ, su, yıldızlar, hava ve yeryüzü ile ilgili ilimleri de öğrenir. Şeriata ve Kitab'a tâbi olan kimse eğer emir ve yasaklara vâkîf ise anlayışı da hakîki olur. O bu hakîki anlayışı ile bütün müşkülleri çözer, bütün rumuzları halleder ve bütün kapalılıkları açar. Ama onun anlayışı sadece söz ezberlemek ve bazı zâtların makamını öğrenmekten ibaret ise, bu hakîki anlayış sayılmaz; aksine hakîki anlayışa ve hakîki ilimleri öğrenmeye perde olur. Bütün işi sadece laf üretmekten ibaret olan kimse anlayan, amel eden ve irfan lisânı ile konuşan kimse gibi değildir. Müşâhede makamına ulaşan birçok insan vardır ki, kendisinden o makamın anlatılması istendiğinde anlatamaz, o ancak yaşarır.

Bütün bunlardan kastım tüm evlâtlarımın laf üreten değil, tadan ve hakîkatı yaşayan kimseler olmaları; ilimleri sadırlardan ve satırlardan değil, rabbânî kaynaktan almalarıdır. Çünkü Allah dostları ancak tattıkları şeyleri söylerler. Onların kalpleri Allah'ın lütfu ve ihsanı ile doludur. O kalplerden âb-ı hayat damlaları akar. İşte, Allah dostlarının ilimleri bütün ilimlerin kaynağı olan ilâhî kaynaktan gelir.

Laf üretene gelince o sadece başkasından hikâye eder, Allah dostlarının yaşadığı zevkten bir nokta veya bir zerre istifade edemez. Ona şöyle nidâ edilir: **"Bu o kimsedir ki, bu aldanma dünyasında kabukla (kışır) yetindi, hâlbuki biz öyle insanlar gördük ki, testere ile biçilseler bile ulaşamadıkları makamları aslâ anlatmazlardı"**.

Tasavvuf konusunda söz söylemek

Ey evlâtlarım! Size birisi tasavvuf, marifet ve muhabbetten sorarsa, Allah dostlarının gibi işleriniz düzgün olmadıkça ona dilinizle cevap vermeyiniz. Sizden biriniz dînî emirleri yerine getirip amelde de sâdık olduğu zaman, dili faydalı şeyler söylemeye başlar. İşte bu onun sadâkatinin bir semeresidir. Kim özünde ve sözünde dosdoğru ve ihlâslı olduğunu iddia edip de kendisinde edeb ve tevâzuun semeresi görülmezse yalancıdır, ameli riya ve gösteriştir. Onun bu kötü ameli, kendisi istese de istemese de ancak kibir, ucub, nifak ve kötü ahlâka sebep olur. Allah Teâlâ muhafaza buyursun.

Tasavvuf sadece yün giymekten ibaret değildir. Yün, belki tasavvufun alâmetlerinden biridir. Tasavvufun asıl önemli yönü, tasavvuf ehlinin, tasavvufun ince noktalarına ve güzelliklerine uymasındır. Bu da hemen olmaz, tedricen olur. Sûfi, tasavvufun hakikatına ulaştığı zaman, sert elbise giyemez. Çünkü o, letâfet makamına ulaşmış, iç âlemine dönmüştür. Onun için ayrılık da bitmiştir.

Mürîd ise böyle değildir. O, nefsinin terbiye etmek ve onu Mevlâ'ya boyun eğdirmek için, sert elbise giyebilir, lâtif olmayan gıdalardan yiyebilir. Böylece mürîd yüksek makamlara hazırlık yapmış olur. Manevî perde inceldikçe, elbise de incelmeye başlar.

Hakiki mürşidin özellikleri

Allah dostunda haset, gıybet, isyan, aldatma, kendini beğenme, gösteriş, başkalarının önünde eğilme, yalan, kibir, ucub, şımarıklık, övünme, boş söz, nefsin gayr-ı meşrû isteklerine uyma, meclislerde en önde oturma, kendinin de var olduğunu gösterme, münakaşa, başkalarını imtihan etme, onların noksanlarını söyleme, sû-i zanda bulunma gibi hususlar bulunmaz. O güzel ve gösterişli elbise giyen kimseler hakkında kötü zanda bulunmaz, bu yolda hırka giyerek kendini belli eden ayıplamaz. Ancak bilerek şeriata muhâlefet edenler olursa onlara karşı ilgisiz de değildir.

Allah'ın velî kulu mahlûkâtın kendisine hürmet etmesine, ona saygı duymasına, onun için ayağa kalkıp oturmasına, onu kabul veya reddetmesine ve buna benzer zâhirî hallere iltifat etmez. O, yalnız

Allah Teâlâ'dan gelecek iltifatı ister.

Muhabbet

Sen ve ben maddî olarak bir araya gelmekle muhabbet oluşmaz. Muhabbet ancak, ruhlarımızın cesetlerimiz ile tek mizac haline gelip kaynaşmasıyla oluşur. Allah dostlarından hiçbirisi bid'at ehli değildir. Onlar edep konusunda sadece Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve sellemi takip ederler. O da bu edebi Kur'an-ı Kerîm'den almıştır. Bir edep kuralı olarak Kur'an'da şöyle buyrulur:

"Ey Mü'minler! Sizin eviniz olmayan evlere izin alıp ev halkına selâm vermeden girmeyin" (Nûr, 27). İşte Allah dostları bir yere gittikleri zaman üç defa izin isterler. Şayet kendilerine izin verilirse girerler, aksi halde dönüp giderler.

Toplu halde bulunmanın tehlikeleri

Bizden önce gelip geçmiş zâtlar, toplu halde bulunmanın tehlikelerinden korkarlar ve bundan dolayı uzleti tercih ederlerdi. Ancak Cuma namazı için dışarı çıkarlardı. Bir de hiçbir riâyâ, yersiz münakaşa, ucub ve aldatmanın bulunmadığı ilim meclislerine katılırlardı. Zamanımızda kötü hasletlerden sakınan azdır. Sen, Allah Teâlâ'nın vâcip kıldıklarını öğrendikten sonra yalnızlığı tercih et.

Ey yavrucuğum!

İnsanların çoğunun Allah'ın şeriatına zarar verdiği ve hakîki muhabbeti bid'at saydığı bir asırda bulunuyorsun. Bu insanlar Allah'ın lütuf ve ihsanlarını, mu'cizevî fiillerini bilmiyor, lütuf ve ihsan kapısının kapandığına inanıyorlar. Kim buna inanırsa Allah'ın irâdesine karşı çıkmış olur, bundan Allah'a sığınırız. Bundan dolayı Allah dostlarının böyle kimselerden uzak durması lâzımdır.

Allah dostlarının kıymetini bilememek cehâlet ve basîretsizliktir. Allah'ın sevgili kulları hakkında kötü söz söylenemez. Bir müslümanın onları reddetmesi aslâ düşünülemez.

Bir defasında Cüneyd kaddese'llâhü sırrahu'l azîze şöyle dendi:

"Bazı evliyâullah vecd hali gösteriyor ve öteye-beriye sallanarak yürüyorlar. Onlar hakkında ne dersiniz?" Bu soruya o şöyle cevap verdi:

"Onları kendi haline bırak, Allah ile rahata kuvuşsunlar. Şeriatın açıkça yasakladığı hususlar hariç onların bu hallerini kınama. Dikkat et! Bu yol onların ciğerlerini parçalamış, sa'y ve gayret kendilerini yormuş ve birçok zorluklara katlanmışlardır. İçerisinde bulundukları halleri aşmak için böyle yaparlar. Bunda da bir mahzur yoktur".

Ey Kardeşim!

Sen onların tattıklarını tatsaydın, bağrımlarını ve elbiselerini yırtmalarını mazur görürdün. Allah'tan dileğim odur ki, bütün evlâtlarımı doğru yola iletsin. Çünkü o, herşeyi işiten ve dualara karşılık verendir.

Allah dostlarının ahlâkını öğrenmemek mahrumiyete sebep olur. Onlara karşı edebe riâyât etmemek ise helâke götürür. Allah'ın rahmet kapısı açıktır ve hiç bir zaman kapanmamıştır. Allah dostları daima Allah'ın rahmet kapısında durup yalvarırlar.

Tefsir ilmi

En sağlam tefsir selef-i sâlihînden rivâyet edilen tefsirdir. Sağlam olmayan tefsir de her asırda değişen tefsirdir. Şayet mecbur kalmasaydık ancak selef-i sâlihînden rivâyet edilen tefsiri naklederdik.

Bir âyet hakkında kalbimize bir şüphe geldiği zaman, Rabb'imizin kapısına müracaat eder, ondan izin alır, bu kelâmından muradının ne olduğunu sorar ve bize bildirdiği kadarıyla konuşuruz.

Sözün özü şudur: **Bize teslimiyet gösterin, kurtulursunuz. Biz ancak Allah'tan aldığımız ilmi söyleriz. Çünkü ilim O'nundur.**

Rubûbiyet feyzi taşıdığı zaman kul fazla gayrete ihtiyaç duymaz. Gayret sarfeden kimse, manevî âleme ait sayfalarındaki ilâhî sırları okumadıkça, eksiktir. Ancak Yüce Allah, bu eksik kuluna, ilmiyle âmil olmayana vermediği hikmetler verir. İşte Allah dostlarının arzusu da bundan başka bir şey değildir. Onlar, marifet ilmini elde ettikleri zaman, zahmet çekmeden onunla her şeyi tanırlar, aradan perde kaldırılır.

Ancak Allah isterse marifet bilgisini alır. Bundan da Allah'a sığınırız. Kim fânî dünyada fenâ

makamına ererse, bâki âlemde sonsuza kadar yaşar. Fânî dünyanın Hakk'a vâsıl olmada bir perde olduğu bilinmelidir. Bâtıl yolda fânî olunmamalıdır. Bazıları fenâ haline Mûsâ aleyhisselâmın Sina dağında fânî oluşunu misal verirler .⁵

Şefkat ve merhamet

Kim Allah'ın yarattıklarına şefkatli davranmazsa, Allah dostu olamaz. Rivâyete göre Mûsâ aleyhisselâm koyun güderdi. Fakat koyunlardan hiç birine bir değnek bile vurmadi, onları aç bırakmadı, eziyet de etmedi. Allah Teâlâ da onu İsrailoğullarına rasûl olarak gönderdi, onunla konuştu. Mûsâ aleyhisselâm nübüvvetinden sonra da çobanlığa devam etti ve milletini bir çok kötülüklerden korudu. Başka söze hacet yok; kim Allah'ın yarattıklarını aziz tutar, onlara şefkatle muamele ederse, Hakk ehlinin ulaştığı derecelere ulaşır.

Mürşidin lüzumu

Eğer insanlar tamamıyla kötülüklerden vazgeçseler ve Allah'ın emri altına girselerdi, şeyhlere ihtiyaç duyulmazdı. Fakat onlar bu yola birçok illet ve hastalıkla girdiler, manevî bir hekime ihtiyaç duydular.

Bir kimse huzuruna gelip bu yola girmeye karar verince ona şöyle derdi:

Ey falan!

Senden, Allah'ın Kitab'ına, Hz. Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve sellem'in Sünnet'ine tabi olmanı, namaz kılmanı, oruç tutmanı, haccetmeni, bütün emirlere uymanı ve güzel işlere sarılmanı, söz, fiil ve itikat olarak Allah'a itaatla meşgul olmanı istiyorum.

Ey oğulcuğum!

Dünyanın süsüne, bineklerine, giyim-kuşamına ve hazzına bakma. Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve sellem'in ahlâkına tâbi ol. Eğer buna muktedir değilsen mürşidine tabi ol. Bunu da yapmazsan helâk olursun.

Ey yavrucuğum!

Bil ki, tevbe ne kitap sahifelerinde yazıldığı gibidir, ne de amelsiz sözden ibarettir. Tevbe, ölünceye kadar, yaptıklarını bir daha yapmamaya kesin azmetmektir. Bundan dolayı ey oğlum! Karanlık gecelerde ayaklarını sağlam yere bas, boş işlerle uğraştığın halde kendini tarikat ehli sanma. Bu yol alay etme ve eğlenme yolu değildir. Unutma ki, alay edenle, alay edilir.

Şeyhlik pâyesi

Bir gün Desukî hazretlerine bir derviş gelir ve kendisine şeyhlik pâyesi verilmesini ister. Desukî bu zâta bakıp şöyle der:

Ey oğulcuğum!

Şeyhlik pâyesi ancak uzun müddet çalışan, bu yolda yorulan, bütün işlerinde ihlâslı olan, Allah dostlarının işaretlerindeki manaları sezen, onların hallerine ait haberleri gözetken, yine onların hareketlerinde, duruşlarında, yolculuklarında, halvet ve celvet hallerinde maksatlarını anlayan kimselere verilir. Eğer sâdik bir insan isen utanılacak işler yapma, oyun ve eğlence ile meşgul olma, çocuk gibi davranma.

Kulun kalpten değil de sadece dil ile tevbe ittim demesi tevbe değildir. Kitap yazmak ve bilgi toplamakla da tevbe olmaz. Tevbe, kulun bütün kâinattakileri tevbesinde anması, Mevlâsından başka her şeyi kalbinden çıkarmasıdır. Bu söylenenler bir Hakk yolcusunda bulunursa, Allah dostlarının ulaştığı makamlara ulaşması mümkün olur.

Allah dostlarının yoluna yeni girenler

Bu yola yeni girenin gıdası açlık, yağmuru gözyaşı, ihtiyacını arz edeceği yer Allah Teâlâ'dır. Bu mübtedî zayıflayınca kadar oruç tutar, böylelikle kalbine incelik girer, kalp gözü açılır, kulağındaki manevî ağırlık kalkar. Bundan sonra o, Kur'an'ı ve onun öğütlerini hem kulak, hem de kalp ile duyar.

⁵ Kur'an'da (A'râf, 143) Allah Teâlâ'nın dağa tecellisinden ve bu tecelli karşısında Mûsâ (a.s.)'in bayılmasından bahsedilmektedir.

Buna mukabil kim boş sözler konuşur, ruhsatların peşinde koşar, haddinden fazla yer, içer ve uyur ve **"bunları yapanı kimse kınayamaz"** derse, ondan hayır gelmez.

Yolumuzda şiddetli deniz dalgaları, ateş, açlık ve yorgunluk gibi birçok zorluklar bulunmaktadır. Bu yol, manasız ve maksatsız değildir, Allah'a ulaşma yoludur.

Şunu söylemek gerekir ki, maalesef evlâtlarımdan bir tanesini bile hakîki manada, Allah dostlarının izlerini takip ettiğini ve kendilerine sır verilecek kadar derece katettiklerini göremedim. Bu aldatıcı zamanın şerrinden, bütün güç ve kuvvet elinde olan Allah'a sığınırım. Allah dostu heybet bakımından sultan, tevazu ve yumuşaklık bakımından da âciz bir köle gibidir. İffet, nefsinin arzularını terk, müsamaha, af, cömertlik, kimseyi minnet altında bırakmama ve buna benzer sebepler açısından sultan gibidir. Hattâ sultandan daha da heybetlidir. Çünkü Allah dostu olan kimse daima Allah Teâlâ ile birlikte, gücünü ve heybetini O'ndan alır. Sultan ise bu makama maddî gücü ve kuvveti ile gelmiş olabilir, hattâ onun bir bid'atçı olması da muhtemeldir. En doğrusunu ise Allah bilir. Sultanın makamı ve heybeti geçicidir. Allah dostunun makamı ise Allah'ın izniyle ebedîdir.

Mürşid, müridin hekimidir. Eğer mürid, hekimin verdiği reçete ile tedavi olmazsa şifa bulamaz.

Bütün gayretimizi Hakk yoluna sarf edeli beri, Hakk bizi kendisinden başka her şeyden müstağni kıldı. Biz mel'un İblis falan tanımıyız.

Allah dostunun halveti seccadesi, celveti ise sırrıdır.

Kur'an okumak isteyen kimse evvelâ dilini kötü ve çirkin sözlerden temizlemeli, israfa ve savurganlığa kaçmamalı, helâl yemelidir. Şayet haram yerse Kur'an'a karşı edepsizlik etmiş olur. Güzel koku sürünmelidir. Nitekim Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve sellem de böyle yapmıştır. Hatta Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve sellem, bir şeye dokunduğu veya bir yerden geçtiği zaman, oradan uzun bir müddet hoş koku yayılırdı.

Gıybet yalancı âbidlerin meyvesi, fâsıkların ziyafeti, kralların bahçesi, kendini bilmez kadınların otağı, müttakilerin ise çöplüğüdür.

Ey oğulcuğum!

Sözlerimi ancak bizden olan, bizi seven, yolumuza giren ve bize boyun eğen kimseye aç. Zira ehli olmayana anlamayacağı bir söz söylenmez.

Yolumuz aşağılık ve perişanlık yolu değildir. Bilakis hakikat, sıdk, tasdik, nefsi öldürme, gayret, azim, huşu, hudû, hakikat karşısında boyun eğme, firâset ve ilim yoludur.

Ey evlâtlarım! Şayet verdiğim öğütlerimi tutar ve işaret ettiklerimi bellerseniz, vereceğim icazetle bazı sırları çözer, bazı manaları anlarsınız. Bu makamlar size perdeli değildir. Ancak iş size düşmektedir.

Bir kimse bütün mahlûkâtın eziyetine katlanıp Allah'ın kulu olan herkese ikram etmedikçe, Allah dostu olamaz. O, kendisine eziyet edene eziyetle mukabele etmez, kendisini ilgilendirmeyen bir söz söylemez, bir insanın başına gelen musibete sevinmez, kimsenin gıybetini yapmaz, harama yaklaşmaz, şüpheli şeylerden kaçınır, bir belâyâ uğrarsa sabreder, intikama gücü yettiği halde bağışlar. Onun gözleri harama kapalıdır. Yeryüzünü maddî varlığı, gökyüzünü de manevî varlığı ile imar eder.

Bu yol öfkeyi yenme, tasadduk, din kardeşini kendine tercih etme (îsâr), af, müsamaha, aleyhinde konuşana tahammül yoludur.

Zamanın Fitneleri

Ey Allah'ım!

Bu devirde ancak senin yardımını isterim. Allah'a yemin ederim ki, ömrüm olsaydı dağların gizli yerlerinde ve yalnız vadilerde yaşırdım. Çünkü artık bu cemiyette yaşamak zorlaşmıştır. Zira bu zamanda kalpler itaattan çıkmış, haller kötüleşmiş, şehvî duygular artmıştır. İnsanlar bütün işlerde doğruyu terk etmiştir. Manevî yünden zayıf bir kimse bu insanlar arasında nefsini nasıl muhafaza edebilir!?

Nasıl aşkını koruyabilir!?

Gözlerini haramdan nasıl sakınabilir!?

Onlardan gelecek olan her çeşit fitne, şehvet ve eziyete nasıl sabredebilir!?

Şunu bilin ki, bunlara ancak Allah'ın özü-sözü doğru sâlih kulları muktedir olur, başkası değil.

Nice insan vardır ki suyun içerisinde ama susuzdur. Bununla şunu söylemek istiyorum: Bir insan

sırf Allah için değil de bir ihtiyacından dolayı Mevlâ'ya kulluk ederse bu doğru bir kulluk değildir. İhlâs lâzımdır, ihlâsa sarılın ki, susuzluğunuzu giderebilirsiniz.

Hakk yoluna ancak nefsi öldürmekle nail olunur.

Seher Vakti

Ey evlâtlarım!

Sizden birisi ganimetlerin dağıtıldığı, hazinelerin açıldığı, ilimlerin neşredildiği, işaretlerin çözüldüğü, Hayy ve Kayyûm olan Allah'ın tecellî ettiği seher vaktinde uyuduğu halde bu yolun müridi olduğunu nasıl iddia edebilir? Sizler bu yalan davadan utanmıyor musunuz?.

Gayretleriniz ölmüş ve enerjinizi boş şeylere harcıyorsunuz. Allah bütün evlâtlarıma felah yolunu gösterson.

Amin.

Zühd, kulun bütün işleri terk etmesi değildir. Zühd, kulun işini ve sanatını icra ederken kalbini onlardan uzak tutması, o işle kalbi arasına perde çekmesi, daima zikir ve tefekkür içerisinde olması, Allah'ın sanatındaki harikaları görmesi, cihâd etmesi ve rabitali bulunması demektir.

Ey gönlümün yavruları!

Allah'a yemin ederim ki, sizden kim sadâkat sahibi olur ve ihlâsa sarılırsa dokunduğu her şeyden hikmet fışkırır ve bu dünyada büyük manevi zevklere erer.

Ey evlâtlarım! Bu dünya, tedbir ve temkin ehli olan Allah dostlarının gözünde boş bir kap gibidir.

Tedbir ve temkin ehli Allah dostlarından bir kısmı kutuplara⁶ gider, bir kısım kutuplar da kendilerine gelir.

Evlâtlarım arasında sevdiklerim her an bir derece yükselenlerdir. Böyle evlâtlarımızı gördüğümüzde gözlerimiz nurlanır. İşte onlardan istifade de edilir.

Ey oğulcuğum! Duanın kabul olmasını istersen insanların aleyhinde konuşmaktan dilini koru ve şüpheli şeylerden sakın.

Oğulcuğum!

Eğer sözlerimden şüphe edersen, sana söylediklerimi yap, bunları nefsinde tecrübe et, sözümün doğru olduğunu göreceksin.

Bu yolda sebat etmek isteyen o lütfedilir, kim de itaat ederse itaat edilir. Eğer sen Allah'a itaat edersen su, ateş, hava, yer, insanlar ve cinler de sana itaat eder.

Şeyhin izni olmaksızın halvet fayda vermez. Eğer şeyh izin vermeden halvete girilirse zararı faydasından çok olur.

Şeriati iyice öğrenip yaşamadıkça onu başkalarına anlatmaya hakkın yoktur.

İnsanın cesedi üç kısımdan müteşekkildir: Kalp, lisân ve uzuvlar. Lisân ve uzuvlar üzerine melekler vazifelendirilmiştir. Kalbin idaresi ise Allah'a aittir.

Bir defasında Desukî hazretlerine birisi geldi ve kendisine hakikat yolunu göstermesini istedi. Desukî hazretleri ona şöyle nasihatta bulundu:

Oğulcuğum!

Evvelâ Allah'ın Kitab'ına ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Sünnet'ine sarıl. Onun Sünnetinden herkes razıdır, o parlak ve açıktır, onun nuru karanlıkları aydınlatmış, Mekke, Medine, Şam, Mısır, Irak, Yemen, Doğu, Batı ve bütün ufukları nura garketmiştir. İşte sen bunlarla amel ettiğin zaman hakikata ulaşır ve bazı sırlara vâkıf olursun.

Kardeşim!

Sana söylediklerimi yavaş yavaş, tedricen yapmaya bak. Eğer sadâkat gösterirsen Allah seni bütün serlerden korur.

Ehlüllah ilminden daha temiz, daha nurlu ve daha faydalı bir ilim yoktur. Onların amelinden bir zerre, başkalarının dağlar kadar ameline tercih edilir. Çünkü onların ameli sırf Allah rızası içindir, onlar hem kalpleri, hem de bedenleri ile amel ederler. Hâlbuki diğer insanlar sadece bedenleri ile amel ederler. Bundan dolayı da ancak ucub ve kibirleri artar.

⁶ Kutup: En büyük Allah dostuna kutup denir.

Namazda Huşu

Ey oğlum! Eğer namazda tam bir huşu içerisinde olabilseydin aklını kaybeder, bir sûre bile okuyamazdın. Çünkü Mûsâ aleyhisselâm Allah kendisine tecellî ettiği zaman kafası koparılmış kuş gibi yerde çırpınmaya başladı. Hâlbuki bu tecellî bir iğne deliğinin doksan dokuz cüz'ünden sadece bir cüz'ü kadardı. İşte bu tecellî her namaz kılan için her vakit vâkî olur. Ancak Mûsâ aleyhisselâm gibi tam bir huşu içerisinde olmak gerekir.

Şeriat ehli kimselerden bazıları fahiş hatalardan, tarîkat ehli kimselerden bazıları da kötü ahlâk yüzünden namazlarını zayi ederler. Bir kimsenin içinde kin, haset, sû-i zan, dünyaya karşı muhabbet bulunursa namazı noksandır. Çünkü bu kötü huylar, namazda Allah'ın azametini görmeye engeldir. Kimin kalbinde Allah'ın azametini görmeye mâni bir perde bulunursa onun namazı tam bir namaz değildir. Çünkü namaz, Allah Teâlâ'ya kavuşmaktır, bir sıladır.

Ey gönlümün yavrusu! Sadece laf üreten, faydalı iş yapmayan, işi-gücü cedel olan kimselerle muâşeretten sakın, onlardan hiçbirini dost edinme. Ancak şeriat ve hakîkatı yaşayan kimse ile otur kalk. Çünkü o, seyr-i sülûkünde sana yardımcı olur.

Eğer hakîki evlâdım olmakta ve bana uymakta sâdık isen, rızkı yalnız Allah'tan iste, kalbini kendine nasihatçı kıl, çok amel et, bir kimseden bir lira bile isteme. Çünkü bu, benim yolumdur. Kim beni severse, benimle birlikte bu yola devam eder.

Gerçek Allah dostu odur ki, yemez yedirir, almaz verir, dünyanın geçici nimetlerine göz dikmez.

Bu yolda rüşvet haramdır. Sizin şeyhiniz, hiçbir kimseden bir lira almamaya Allah'a söz verdi.

Bunları size başka bir gaye için değil, sadece Allah rızası için tavsiye ediyorum. Dava, nasihat mukabili olarak ihvanın aklına gelebilecek minnet borcunu ortadan kaldırmaktır. Nasihatta karşılık yoktur.

Ey evlâtlarım!

Bilin ki: Kim benim yolumda nefesine ve hevâsına uygun düşeni alırsa şeyhinin yolundan çıkmış olur.

Evlâtlarım!

Dünya kirleri kalpleri karartır, matlûba ulaşmayı engeller, günahlara sebep olur. Bu yolda başkasından bir lira bile alınmasını istemiyorum. Kim dünyalık için Allah dostlarından kendilerine hırka giydirmesini isterse Allah ona gazabeder. Bu kimse gitse, kendisi ve aile efradı için bir meslek edinse ve böylece rızkını temin etse daha hayırlı bir iş yapmış olur. Yolumuz tahkik, tasdik, inceliklere ve ayrıntılara dikkat yoludur. Yolumuzu dünyalığa alet ederek geçinmek isteyen, yolumuza zarar veren, dini dünya ile değiştiren, benim ve arkadaşlarımla yoluna muhalefet eden kimselerden ben uzağım. Onlar da benden uzaktırlar.

Allah'ım! Eğer arkadaşlarımla benden sonra yolumuza muhalif davranırlarsa, onları bu hatalarından dolayı helak etme. Âmin.

Allah Teâlâ, iç âlemine ait sırrını satan ve onunla hayatını idâme ettiren kimseyi sevmez.

Ey oğulcuğum!

Senin daima ibâdet ve itaat ehli, huşu ve hudû sahibi, zorluk ve tehlikelere tahammül edici ve ilâhî aşkla dolu olmanı istiyorum. Bil ki, kim hakîki olarak Mevlâ'sını severse hanımına, çocuğuna, kardeşine, arkadaşına, dünyalık bir makama, kısaca Allah'tan başka hiçbir şeye haddinden fazla iltifat etmez.

Ey oğulcuğum!

Bana olan ahdini sağlam tutarsan, sana çok yakın olduğumu bil. Öyle ki, bana verdiğin sözü tutarsan, daima senin zihninde, kulağında, gözünde, bütün zahirî ve batinî hislerinde olurum. Buna karşılık bana olan ahdini sağlam tutmazsan benden uzak olduğunu unutma.

Allah'ın kullarından hiçbirisinin oyun ve eğlence ile vakit kaybetmesine razı olamam. Hele hele evlâtlarımdan hiçbirisinin böyle yapmasına rızam yoktur.

Ey yavrucuğum!

Sana olan vasiyetimi kabul edip mucibince amel eder, arzu ederek Hakk yolunda çalışır ve daima Allah'ın seni murâkebe ettiğini düşünürsen, şeyhin batı'da sen doğuda bile olsan onun sözünü duyabilirsin. Eğer iç âleminde bir müşkülün olursa, istiharede bulunursan, birisi sana zarar vermeye niyet ederse veya buna benzer durumlarla karşılaşırsan şeyhini karşında görürsün. İşte o zaman

şeyhine teveccüh et, iç âlemini saflaştır, baş gözünü kapa, kalp gözünü aç. Bu halde şeyhini görür, bütün işlerinde ona danışır, ihtiyacını ona arz edersin. Her ne derse kabul et ve ona sınıksı yapış.

Ey oğulcuğum!

Bütün sene oruç tutsan, bütün geceleri ihya etsen, temiz bir manevî âlemin ve hâlis işlerin olsa da bunlara güvenme ve bunları ötede-beride söyleme. Eğer bunlara güvenir ve söylersen âsi ve müflis bir insan olursun. Sakın nefsin seni aldatmasın. Nice dervişler nefsinde uyup helak oldu. Eğer evlâtlarımdan olmak istersen daima ibâdetle meşgul ol, cihâd et, doğru yoldan sapma, bu yoldan yüz çevirme, ibâdeti terk hususunda nefsinde fırsat verme. Nefis **"yorulur ve bıkarır, sonra da hiç ibâdet edemez"** diye sana telkinde bulunur, sakın buna kanma. Zira Allah seni görmektedir. İşte nefsin vazifesi daima insanı şüphelere, karışıklıklara düşürmektir, aldanma.

Allah Dostlarını Anlamak

Allah dostlarının elbisesini, yürüyüşünü ve zahiri hallerini taklit etmek fayda vermez. Onların iç âlemini anlamak ve yaşamak gerekir. Onlar bu iç âlemleri yüzünden Allah dostluğu makamına ulaşırlar. Onlar gibi cübbe giyen, kendisine icazet yazılıp verilen hiç kimsenin bu makama ulaştığını görmedim. Bilakis bunlar müridin seyr ü sülûkünü engeller, istikâmet ve istikrarı bozar.

Ey yavrularım!

Gıybet etmek istediğinizde anne-babanızın gıybetini edin. Çünkü onlar sizin iyiliklerinize başkalarından daha çok lâyıktırlar.

Ey evlâtlarım! Allah Teâlâ bir gün ve gecede kullarının kalplerine yetmiş iki defa nazar eder. Bundan dolayı siz, Rabb'inizin nazargâhı olan kalplerinizi temiz ve pâk tutun; güzel, parlak, nurlu, sâdık ve hâlis kılın ki, Hakk'ın yakınlığına erebilesiniz. Şunu bilin ki, bir kandil şeffaf olmazsa, onda yanar fitilin ışığı dışarı vuramaz.

Ey oğulcuğum!

MANEVÎ ÂLEMİNİ İBÂDET VE İTAATLA SÜSLE. EĞER BÖYLE YAPARSA TEVRAT DERSİN, İNCİL ANLAYIŞIN, ZEBUR ZİKRİN, KUR'AN HAKK'I BATILDAN AYIRMA KILAVUZUN OLUR. Sen huzurunu artırmakla ve Rabb'inin murakabesiyle meşgul ol, dedikoduyu bırak, vaktini ve nefesini boşa harcayan kimseye iltifat etme. Zira onunla sohbet etmek helakine sebep olabilir.

Oğulcuğum!

Niyet ve amelini tashih eyle, hayal ve vehimleri terk et, hakikat deryasına dal, işlerini Allah'a ısmarla, O'na uy, şeyhinin talimatlarını gözet, elindeki asayı at, ruhundan gelen sese kulak ver, sâlih amel etmeye bak. Bunlara dikkat edersen gizli hakikatler açılmaya başlar. Unutma ki, **nefsini tanıyan Rabb'ini tanır.**

Bir Allah dostu şeriatın aslına göre amel ederse onun nefsi rûhânî, nûranî ve latif bir hal alır. "Şeriatın aslına göre" sözümüzden maksadımız

"Ey iman edenler! Rükû edin, secdeye varın, kulluk yapın, hayır işleyin ki felaha eresiniz" (Hacc, 77) mealindeki âyettir.

Müridin bütün uzuvlarını gafletten ve her çeşit günahattan temizlemesi, daima zikre devam etmesi gerekir. Zira iyi kimselerin iyilikleri, Allah'a yaklaşmış kimselerin kötülüğü gibidir (**hasenâtü'l-ebrâr, seyyiâtü'l-mukarrabîn**).

Kur'an'ı ezberleyen kimseye haram söz, haram lokma, erkek veya kadın bir mü'minin namusuna dil uzatmak yakışmaz. Çünkü Allah Teâlâ **"O namuslu, bir şeyden habersiz mü'min kadınlara zina iftirası atanlar, dünyada ve âhirette lanetlenmişlerdir. Onlar için büyük bir azap vardır"** (Nur, 23) buyurmaktadır.

Ağzını gıybet, söz taşıma, iftira gibi şeylerle kirlettiği halde Kur'an okuyan bir insanın durumu, Kur'an'ı pisliğe atmış kimsenin durumu gibidir. Böyle yapan birinin bazı âlimler küfrüne kâil olmuşlardır.

Ey yavrularım! Gizli işlediğiniz günah sizi sevindirmesin. Çünkü Allah, gizli tuttuğunuz bütün günahları açığa vuracaktır. O gün size açıktan ve sert olarak şöyle nida edilir:

Falan kimse şunları şunları işledi, işlediği bu günahları insanlardan gizliyordu, ancak Allah'tan gizleyemez; falan kimse bütün haramları, günahları ve çirkinlikleri işliyor ve bu işlediklerini insanlardan saklıyor, halini düzgün gösteriyordu, ancak Allah'tan gizleyemez; falan kimse de

kadınlara bakıyor ve bu bakışının ani bir bakış olduğunu iddia ediyordu, hâlbuki tıpkı bir hırsız gibi gözünü o tarafa çevirip tekrar bakıyordu.

İşte bu şekilde günahlar ortaya dökülür. Bundan dolayı günahın hem açığından hem gizlisinden sakınmak gerekir.

Yazıklar olsun o kimselere ki, kendisini Allah dostu olarak gösterir, zahirde onları taklit eder, fakat onların yoluna uymaz.

Ey evlâtlarım!

Bu sözlerim edep sahibi olmak isteyen herkes için bir öğüt, hatırlatma, uyarı ve teşviktir.

Ey yavrularım!

Şeyhinizden başkasını kendinize dost bilmeyiniz, onun cefasına sabredin. Belki de o, sizi imtihan etmek istemiştir. Eğer sizi imtihan ederse, bunda sizin için ancak hayır murad etmiştir. Eğer şeyhin sırlarına ve manevî tecellîlerine muttali olursanız, bilin ki o, bununla sizi muhabbetullahı yükseltmek istemiştir.

Kim kalbinde şeyhine karşı muhabbet beslerse, Allah onu manevî derecelere yükseltir. Yalnız şunu unutmamak gerekir: Şayet şeyh müridlerini Allah'a yaklaştırmada merdiven vazifesi görmeseydi, içinde kendisinden başka muhabbet bulunan bütün kalplere Allah gazab ederdi. Çünkü Allah bu hususta Gayur yani çok kıskançtır, bütün muhabbetlerin ancak kendisine yönelmesini ister.

Ey gönlümün yavruları! Herkesin birbirine minnet edeceği Kıyamet gününde **"Ey mutmeinne makamına ulaşmış nefis"** hitabına mazhar olmak istiyorsanız yemeğiniz zikir, sözünüz fikir, halvetiniz ise daima Allah ile olsun. Böyle olursanız ne bir azap korkusu çeker, ne de bir sevaba muhtaç olursunuz.

Unutmayın, herkesin bir muallime ihtiyacı vardır.

Biz, daima Allah'tan gelecek feyzi bekliyoruz. Bundan başka da bir yol tanımıyoruz. Bu yolda ilim ya kitaplardan öğrenilir, ya da Allah tarafından vehbî olarak verilir.

Daima murakabe halinde olan, rızık kazanmak için yeterli zaman bile bulamaz.

Her kim muhabbet ehli olduğunu iddia eder de bu muhabbeti kendisini fena makamına yükseltmezse, muhabbeti noksan demektir.

İlhamla bir söz söylendiğinde marifet güneşleri doğar, karanlık gecede ay tecellî eder.

Allah dostları zahiren anlaşılmazlar, onların iç âlemleri pek berraktır. Onlar gecenin bir kısmını ibâdetle geçirir, seher vakti olduğunda istiğfarlar. Bu esnada bir münâdî:

"Ey bütün geceyi uyuyarak geçirenler! Siz kaybettiniz" diye nida eder.

Kim çirkin tavırlarını değiştirmez, nefisini tezkiye etmez, benliğini aşarak yalnız Hakk Teâlâ ile olmazsa Kıyamet günü Allah'ı kendine yardımcı göremez.

Size elimden geldiği kadar nasihat ettim. Tâbi olursanız, kurtulursunuz.

Dervişlik

Ey oğulcuğum!

Temiz, zarif ve mütevazı elbise giy. Dervişlik ne güzel elbise giymekte, ne köşklerde oturmakta, ne de tekkelerde yaşamaktadır. Asıl dervişlik bütün kalbinle ihlâslı olman, azminde sadâkat göstermen ve imanını kuvvetlendirmende. Bütün amelin ihlâsla olursa faydalı ve kârlı bir iş yapmış olursun. Böylece kalbin nurlanır, kötülükler yok olur, kalp Allah korkusu ve sevgisi ile dolar. **İnsan bu mertebeye çıkınca ne ince ne de kalın elbiseye ihtiyaç kalmaz. Çünkü bir insanın kalbinde ilâhî nur kuvvetlenince, sahibi ince elbiseyi bile taşıyamayacak hale gelir.**⁷

Kalbinde aşk ateşi yanan kimse eğer elbisesini yırtar, bağırır, nara atarsa kınanmamalıdır. Hattâ çilelerini (erbainlerini) tamamladıkları sırada böyle kimselerin üzerine su dökülse ancak ateşlerini artırır. Bu halde onların midesine inen yiyecek ve su sanki ateş olur, yanmaya başlar.

Evlâtlarım!

Bütün Allah dostları bana göre kaptandır. Siz de onları öyle kabul edin. Sakın onların hallerini kınamayın. Hakk Teâlâ katında seçkin bir yeri olan Allah dostları kalplerini zaviye, takvalarını da elbise

⁷ İmam Şârânî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz, böyle kimselerin meczûb olduklarını ve böyle hallerin iç âlemi farklı zâtlarda görüldüğünü bildirmektedir.

yapmışlardır. Kerameti önemsememiş, keramet gösterenlere rıza göstermemişlerdir. Keramet göstermekten çekinmelerinin sebebi, kerametın amelin bir semeresi olmasıdır. Amelin bir semeresi olan keramet riyâ olacağından gösterilmesi yasaktır. Bundan dolayı Allah dostları havada uçmaz, suda yürümez, vahşî hayvanların emirlerine râm olmasını istemez, ayaklarını yere vurarak su fışkırtmaz, cüzzamlı ve abraslı hastaya dokunup iyileştirmezler. Hülâsa onlar dünyayı iyi değerlendirecek ecirlerini tam olarak alırlar. Allah cümlesinden razı olsun.

Bu haller kendilerinde görülenler ise, içerisinde bulundukları hali aşmak isteyenler, yanıp tutuşanlar ve meczuplardır.

Ey evlâtlarım!

Her an ömrünüz azalıyor, eceliniz yaklaşıyor. Dünya dürülecek, altı üstüne gelecek. **Kurtuluş, amel defterini sâlih amel ve ahlâkla kapatan içindir. Amel defterini günah ve hatalarla kapatan ise, hüsrana uğrar.**

Evlâtlarım!

Siz kendinizi insanların yere yayıldığı, dağların parça parça olduğu ve kayaların ufalandığı Kıyamet gününde kabul ederek, sâlih amel işlemekte acele edin. Aşırı da gitmeyin.

Bu söylediklerimi yapmazsanız pişman olursunuz. Benim size vasiyetim ve hediyem budur.

Düsûkî hazretleri burada "**eberrarın iyilikleri, mukarrabinin kötülükleri gibidir**" sözünü açıklayarak şöyle der:

Mukarreb olan Allah dostu, hatırına gelenleri ve bütün anlarını kontrol altında tutar, bunları ihmal etmeyi zelle (küçük günah) kabul eder. Ayrıca o nefsin arzularına gem vurur, nefesinin çıkışını murakebe eder, günahkâr bir insanın günahından korktuğu gibi iyiliklerinin kabul edilmeyeceğinden korkar. Ebrar olanlar ise bunlara muktedir değildirler.

Mukarreb bir Allah dostu cezbe halinde ah, of demez, ellerini çarpmaz, bağırır, elbisesini yırtmaz, başını taşlara vuramaz, havada uçmaz, suda yürümez, şaşkın şaşkın dolaşmaz. Bu haller onlarda görülmeyince, bazı ehl-i tarik onların iyiliklerini kötülük sanmışlardır. Hâlbuki mukarreblerin kötülük zannedilen halleri sırf iyiliktir.

Sizden birisi çirkin işler yaptığı, miskin, rüşvetçi, faizci, zâlim ve onlara yardımcı olanların yemeğini yediği halde nasıl sâlihlerden olduğunu iddia edebilir?

O kimse yalan söylediği, gıybet ettiği, insanlara ve namuslarına dil uzattığı halde nasıl sâlihlerden olduğunu söyleyebilir?

Yasakları işlediği halde sâdik, velî, kendini günahlardan arıtmış, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu bir kul olarak yazılmayı nasıl talep edebilir?

Vallahi, eğer bir kimse bu saydıklarımı işleyip de tevbe etmezse yolumuzda değildir. O, başkasının tevbe etmesine de vesile olamaz.

Kur'ân-ı Kerim'i Anlamanın Sırrı

Ey evlâdım!

Kur'an'ın sırlarını anlamak istersen nefsinı öldür, onu ayaklarının altına at, boş söz etmeyi bırak, yararlı iş yap, yanağını yere koy ve topraktan geldiğini düşün, günahının çokluğundan ve Kıyamet günü yüzüne çarpılmasından kork, amelinin kabul edilip edilmeyeceğini iyi hesap et. Eğer böyle yaparsan Rabb'inin kelâmının manalarını anlayabilirsin. Böyle yapmazsan bu kapı sana kapalıdır.

Yemin ederim ki, insanlar ve cinler bir araya gelse Kur'an'ın bir harfini bile tefsir edemezler, buna güçleri yetmez. Çünkü her harfin özel manası vardır. Bütün mahlûkât sadece "**bâ**" harfinin manasını akıllarıyla anlamak için bir araya gelseler, âciz kalırlar. Hiç kimseye şu veya bu şekilde kendiliğinden bir ilim verilmemiştir. Şayet Allah Teâlâ kulunu öğretmemiş olsaydı, o her bakımdan câhil kalırdı.

Kim Allah dostlarının tattıklarını tatmadı, onların gördüklerini görmedi ise, Hakk'ı kabul etmenin, sahili olmayan denize benzeyen manevî âlemin, tohum içinde gizlenen sırrın, sadece bir "**nûn**" harfinin veya insanlardan saklı manaların hakikatine vâkıf olmaz. Ama Allah kuluna bunların ilmini ihsan ederse bilir, buna bir mani yoktur.

Allah dostlarının tattığı manevî zevki kalbinde günah, nefse ait arzular, şeytanî işler, kibir vs. bulunan kimse tadamaz.

Nice ilim vardır ki, onu anlamayan kimse dinler de kıymetini bilmez. Bundan dolayı, ulemadan, ilmi

ancak akıllı ve anlayışlı kimselere anlatmaları hususunda söz alınmıştır.

Ulemanın aklın kalpte olduğuna dair görüşü doğrudur. Çünkü bu konuda **"Dikkat edin kalpte bir et parçası vardır, o sağlam olursa bütün vücut sağlam olur, o bozulursa bütün vücut bozulur, dikkat edin işte o kalptir"**⁵ hadis-i şerifi vardır. Yalnız, aklın mahiyeti hakkında düşünüldüğünde şu sonuç çıkar: Baş; dünya, kalp ise âhiret işlerini tanzim eder.

Netîce olarak, mücâhede eden müşahede eder, işi gücü yatıp uyumak olan yolda kalır.

Bu yolda kimse yaşının büyüklüğü ve önce intisap etmesi yüzünden ileri gidemez. Bu yolda ilerleme, ancak gönül gözünün açılması ile mümkün olur. Şu da unutulmamalı: Sizden kimin gönül gözü açılırsa, sakın kendini beğenip böbürlenmesin.

Ey evlâdım!

İblis, Âdem aleyhisselâmdan daha hayırlı olduğunu iddia edince Allah Teâlâ ona lanet etmiş ve rahmetinden kovmuştur, unutma.

Kur'an hafızı olan kimse haram gıda yememeli, haram elbise giymemelidir. Eğer böyle yaparsa, hafızasındaki Kur'an ona lanet okur ve şöyle der:

"Kim Allah'ın kelâmına saygı göstermez ve onunla amel etmezse Allah'ın laneti onun üzerine olsun".

Kim evlâdım olmak istiyorsa nefsinin şeriat kabında hapsedip üzerine hakikat mührünü vursun, mücâhede kılıcıyla onu öldürüp isteklerine mâni olsun.

Kim yaptığı ameli kendine mal eder ve onunla övünürse Rabb'inin gözünden düşer, yardımından mahrum kalır.

Arif olan iyiliklerini bile günah telakki eder. Şayet Allah onu kusurlarıyla muaheze ederse bunu da adalet sayar.

Ey evlâtlarım! İlim talep edin. Durmadan çalışın, usanmayın. Zira Allah Teâlâ Hz. Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve selleme

"De ki: Ey Rabb'im, ilmimi artır" (Tâhâ, 114).buyurmuştur. Biz ilme ondan daha çok muhtacız. Çünkü biz ilim fakiriyiz ve âhir zamanda bulunuyoruz. Ziyadesiyle ilim istemek sadece edep içindir. **"İlmimi artır"** mealindeki âyetin tefsiri:

"Edebinin artması için ziyadesiyle ilim talep et" şeklindedir. Şu da bir hakikattir ki, ne kadar ilim olursa olsun insanlar Allah'ı hakkıyla takdir edemezler.

Allah Teâlâ'm büyüklerimizin şefaatinde bizleri mahrum bırakma.

Amin